

de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

Standpunt NOB met betrekking tot de Toekomst Accountantsberoep

24 juli 2014

Inleiding

De maatschappelijke onrust over het functioneren van de accountantssector in het bijzonder wat betreft de wettelijke controles, heeft ook een negatieve impact op leden van de NOB die samenwerken met NBA leden.

Bij een gezamenlijke bedrijfsuitoefening hebben de samenwerkende NOB leden ook een direct belang bij een goed functionerende accountantssector. De NOB is daardoor de vertegenwoordiger van belangrijke 'stakeholders' en heeft enerzijds als taak te zorgen dat samenwerkende leden hun beroep kunnen uitoefenen zonder nodeloze belemmeringen en anderzijds waar mogelijk de NBA te steunen.

De NOB pretendeert niet de moeilijkheden van de sector te kunnen oplossen, maar wil daaraan wel bijdragen door zijn visie te geven. Voorts wil de NOB het level playing field van de geassocieerde belastingadviseurs ten opzichte van niet geassocieerde belastingadviseurs bewaken.

Observaties

De NOB is zich bewust van de complexiteit van de huidige situatie, maar meent ook dat kernachtige observaties en stellingen een goede analyse bevorderen. De onderstaande punten dienen in dat licht gelezen worden.

1. De maatschappelijke onrust wordt mede gevoed door de kloof tussen de verwachting van hetgeen de accountant (eigenlijk, de 'auditor') doet en hetgeen deze kan en mag doen binnen de beperkingen van regels en budget. Zo wordt veelvuldig gedacht dat accountants fraude dienen te ontdekken en een oordeel dienen te geven over de toekomst van de onderneming. Deze kloof moet gesloten worden door het verwachtingsniveau bij te stellen en door tegemoet te komen aan die verwachting (zie ook punt 9).
2. Het beeld dat accountants veel fouten maken is zeer ongenueanceerd. Wel zijn bij grote ondernemingen en instellingen waar de belangen zeer groot zijn, ernstige fouten gemaakt die maatregelen op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid noodzakelijk maken om de kans op herhaling te verminderen.
3. De onafhankelijkheid van de externe accountant ten opzicht van zijn cliënt is essentieel. Het zwaartepunt van die onafhankelijkheid is gelegen in de mate waarin de individuele accountant vasthoudt aan zijn normen en waarden ten opzichte van de cliënt. Deze onafhankelijkheid wordt in veel mindere mate beïnvloed door het verstrekken van andersoortige diensten of door de aanwezigheid van financiële belangen.
4. De integriteit van de accountant moet boven twijfel verheven zijn. Die integriteit dient zich te vertalen in een gedegen reputatie.
5. Angst voor de publieke opinie is een slechte raadgever. Er is immers niet een eenduidige heldere publieke opinie. Er is sprake van een aantal 'opinion makers' die met vaak ongenueanceerde en soms zelfs feitelijk onjuiste meningen naar voren komen. Daarmee is het belang van het accountantsberoep niet gediend. Het is uiteraard wel van belang deze signalen waar te nemen en te beoordelen in hoeverre die tot wijziging van de inrichting van het beroep zouden moeten leiden.

6. Het is verstandig dat de NBA niet alleen de dialoog met de eigen leden zoekt, maar ook met andere stakeholders. Ook is het te prijzen dat de NBA het publieke debat aangaat. Dat kan tot een kentering leiden in het publieke debat. Het is goed dat ook onpartijdige, onafhankelijke, bondgenoten een ter zake deskundige opinie verkondigen en niet alleen vertegenwoordigers van de beroepsgroep zelf.
7. De AFM heeft zich tot nu toe als toezichthouder scherp opgesteld in de media. Dat draagt niet bij aan een constructieve discussie, maar werkt eerder een onevenwichtige beeldvorming in de hand. De sector is er bij gebaat om in rust en op basis van heldere regels tot een brede aanpak te komen. Bij de hervorming van de accountantssector past daarom een andere, meer constructieve aanpak van de toezichthouder.
8. De NBA kan onder druk van de publieke opinie onvoldoende opkomen voor de eigen leden. Individuele kantoren staan niet sterk tegenover de AFM en juist de beroepsvereniging zou die rol op zich moeten nemen. De NBA moet daarvoor ook de vrijheid krijgen.
9. De accountantssector is als gevolg van de regulering en de daarmee samenhangende monopoliepositie te veel naar binnen gericht en te weinig slagvaardig. Vertrouwen moet verdiend worden en dat betekent niet alleen dat accountants voortdurend doen wat men van hen mag verwachten, maar ook dat de sector er aan werkt om dat beeld neer te zetten. Immers, de beeldvorming is ook een realiteit. Dat betekent dat de accountantskantoren en de NBA krachtiger moeten werken aan een positieve beïnvloeding van opinion makers en de verbinding moet zoeken met stakeholders.
10. Het kabinet heeft bij monde van de Minister van Financiën nadrukkelijk aangegeven dat het verdienmodel niet 'op de schop' hoeft, en dat de regelgeving evenmin hoeft te worden aangepast. De kwetsbaarheid van het verdienmodel moet wel worden onderkend en extra waarborgen voor kwaliteit en onafhankelijkheid moeten worden ingebouwd. Voorts dient de positionering, samenstelling en bevoegdheid van de Commissie Publiek Belang versterkt te worden. Het kabinetsstandpunt wordt door een ruime meerderheid in de Tweede Kamer gesteund. Voorkomen moet worden dat in de ijver om op korte termijn de beeldvorming in positieve zin bij te stellen maatregelen worden voorgesteld waar het kabinet niet om heeft gevraagd.

Standpunt NOB

De NOB stelt zich in zijn statuten en beleid op het standpunt dat samenwerkende belastingadviseurs in vrijheid en onafhankelijkheid hun werk moeten kunnen verrichten. Het bestuur van de belastingpraktijk dient daarbij te bestaan uit NOB leden. Er is sprake van een beperkte mogelijkheid van inbreuk op dit beginsel, doch dan moet het gaan om partners van de belastingpraktijk. De NOB is van mening dat de beperkingen die voortvloeien uit samenwerking met accountants niet in strijd mogen komen met dit beginsel. Deze beperkingen dienen ook niet verder te gaan dan noodzakelijk en dienen rekening te houden met het karakter van de beroepsgroep.

De NOB wil vooral voorkomen dat de accountantssector, de NBA of de politiek met voorstellen komt die ten koste gaan van de vrijheid en onafhankelijkheid van geassocieerde belastingadviseurs en van het "level playing field" ten opzichte van niet geassocieerde belastingadviseurs (hetzelfde geldt uiteraard voor andersoortige geassocieerden). Ook vreest de NOB dat dergelijke maatregelen schade aan het vestigingsklimaat van Nederland doen door een internationaal nog sterker afwijkend auditregime. Die schade ontstaat nu al door de opgelaaide publieke discussie.

De NOB wil meer in het bijzonder voorkomen dat haar geassocieerde leden onevenredig beperkt worden in hun beroepsuitoefening ten gevolge van regelgeving zoals de Verordening inzake Onafhankelijkheid, die vanuit de NBA wordt opgelegd. In ieder geval dient door de NBA ingestelde regelgeving die van invloed is op andere beroepsgroepen eenduidig, helder en werkbaar te zijn en zo min mogelijk af te wijken van internationaal gehanteerde regels. Daarnaast zou het zeer gewaardeerd worden, wanneer er tijdig overleg met stakeholders, zoals de NOB, plaats heeft wanneer er regelgeving wordt overwogen.

NOB stelt zich op het standpunt dat de problemen van de accountantssector primair binnen de accountantssector moeten worden opgelost.

De discussie rondom de Commissie Publiek Belang (CPB) is daarvan een goed voorbeeld. De NOB is van mening dat de roep om het instellen van een Raad van (externe) Commissarissen (RvC) met een publieke taak een niet doordachte oplossing is. De aanwezigheid van een RvC bleek in de afgelopen jaren geen waarborg te zijn tegen misstanden in andere sectoren met een min of meer publieke functie zoals banken, verzekeraars en woningbouwcorporaties.

Een RvC dient primair het belang van de onderneming en aandeelhouders en heeft daarmee dus in beginsel niet een publieke functie. Uiteraard is het mogelijk een RvC wel een zodanige taak te geven, doch in wezen zou de RvC zich daarmee gaan begeven op het terrein van de toezichthouders (zoals de AFM en NBA) en van de CPB.

Het instellen van een RvC met externe leden en met een publieke taakstelling met het oog op het functioneren van accountants, die ook toezicht zou gaan houden op het functioneren van NOB leden, acht de NOB onwenselijk. Belastingadviseurs hebben geen publieke taak doch slechts een verantwoordelijkheid ten opzichte van de cliënt die zij bedienen. Die kan per cliënt verschillen en daartoe moet een belastingadviseur in vrijheid en onafhankelijkheid kunnen functioneren. Daarbij past niet dat de belastingadviseur aan iemand anders dan zijn cliënt verantwoording aflegt.

Op het daarvoor aangedragen argument dat het handelen van samenwerkende belastingadviseurs een negatieve impact kan hebben op de accountants van dezelfde organisatie kan het nodige worden afgedongen. De afgelopen vijftien jaar zijn het vooral falende accountants geweest die de reputatie van accountantsorganisaties en zelfs de hele accountssector in gevaar hebben gebracht. Er is daarom geen dragende reden geassocieerde belastingadviseurs 'mee te nemen' in voor hen onwenselijke governance structuren.

De NOB onderschrijft derhalve de visie van het kabinet, zoals verwoord door de Minister van Financiën dat de CPB dient te worden versterkt in plaats van het instellen van een RvC met een externe taak. De CPB houdt dan toezicht op de accountants verbonden aan een organisatie en niet (in de vorm van een RvC) op anderen als belastingadviseurs voor wie dat toezicht geen toegevoegde waarde heeft, haaks staat op de professie en leidt tot verwatering van de focus van de CPB.

De NOB is daarmee ook van mening dat het raadzaam is dat accountantskantoren de resultaten van de werkgroep Toekomst Accountantsberoep en de publieke reactie daarop af te wachten alvorens ingrijpende maatregelen te treffen. De NOB meent dat voortijdig handelen de positie van de werkgroep en van de NBA verzwakt en een politieke oplossing kan doorkruisen.

Conclusies

- De voorstellen dienen vooral gericht te worden op de accountantssector zelf.
- De onafhankelijkheidsregelgeving dient niet zonder duidelijke noodzaak verder te gaan dan de internationale regels.
- De voorstellen van de NBA zouden zich op dit moment bovenal moeten richten op hetgeen de Minister van Financiën heeft gevraagd.
- Het versterken van de CPB heeft mede daarom een sterke voorkeur boven het instellen van een RvC bestaande uit externe leden en met een publieke taakstelling.
- Het is niet raadzaam dat individuele kantoren voorafgaande aan de conclusies van de NBA en van het politieke debat maatregelen treffen.